

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Esittelijä

Muistio
xx.xx.xxxx**Valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistatukihankkeessa****1. ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ****Asetuksen tarkoitus**

Laki laajakaistarakentamisen tuesta (xx/xxx, jäljempänä *laajakaistatukilaki*) tuli voimaan x päivänä x kuuta 2021. Laki mahdollistaa laajakaistarakentamisen tukemisen valtion varoista.

Lailla jatketaan vuosien 2010-2018 Nopea laajakaista -tukiohjelmaa, johon liittyvä laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annettu laki (1186/2009, jäljempänä *aiempi laajakaistatukilaki*) kumottiin uudella laajakaistatukilailla. Laki sisältää säännökset tuen myöntämisen edellytyksistä sekä siihen liittyvistä menettelyistä. Laajakaistatukilain mukaiset tukiohjelman ehdot ovat säilyneet pitkälti samoina kuin aiemmassa laissa.

Laissa säädetään tuettujen laajakaistahankkeiden kustannusten jakautumisesta valtion ja kunnan välille. Lain 8 §:n 1 momentin mukaan tukea voidaan myöntää enintään 66 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että kunta sitoutuu rahoittamaan hanketta maksuosuuttaan vastaavalla osalla. Pykälän 2 momentin mukaan kunnan maksuosuus on 33 prosenttia. Kuitenkin niissä kunnissa, joille laajakaistahankkeen rahoittaminen muutoin muodostaisi kohtuuttoman taloudellisen rasitteen, kunnan maksuosuus on 8 tai 22 prosenttia. Kriteereinä arviointia tehtäessä käytetään kunnan taloudellista kantokykyä sekä väestömäärää ja taajama-astetta. Pykälän 3 momentin mukaan kriteerien laskentaperusteista ja painokertoimista, joiden perusteella kuntakohtainen maksuosuus määräytyy, annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Myös aiempi laajakaistatukilaki sisälsi säännöksiä kuntien maksuosuuksista. Nykyllä vastaavasti kunnat ovat maksaneet pääsääntöisesti 33 prosenttia hankkeiden tukikelpoisista kustannuksista, mutta maksuosuus on ollut 8 tai 21,78 prosenttia niissä kunnissa, joille laajakaistahankkeen rahoittaminen muutoin olisi muodostanut kohtuuttoman taloudellisen rasitteen. Taloudellisen rasitteen kohtuuttomuutta arvioitiin aiemman lain mukaan ottamalla huomioon kunnan taloudellinen kantokyky, laajakaistahankkeen laajuus ja tekninen toteuttamistapa, kunnan asukastiheys sekä hankkeen kunnan väestömäärä. Laskentaperusteiden painokertoimista säädettiin vuonna 2010 annetulla valtioneuvoston asetuksella kunnan maksuosuudesta laajakaistatukihankkeessa. Asetuksen muistio sisälsi listauksen kunnista, joiden maksuosuus oli 8 prosenttia.

Nyt annettavan asetuksen tavoitteena on mahdollistaa myös niiden kuntien osallistuminen laajakaistatukiohjelman hankkeisiin, joille laajakaistahankkeiden rahoittaminen 33 prosentilla tukikelpoisista kustannuksista aiheuttaisi kohtuuttoman taloudellisen rasitteen. Asetuksen tavoitteena on objektiivisesti huomioida kunnan kyky osallistua hankkeen kustannuksiin ja perustaa maksuluokitus päivitettyihin taloudellisiin ja muihin tietoihin.

Laissa säädetään myös tuen myöntämisen edellytyksistä ja tukikelpoisista kustannuksista. Lain mukaan tukea voidaan myöntää laajakaistan rakentamiseen alueille, joille nopean laajakaistan tarjontaa ei synny kaupallisista ehdoin. Tukea voitaisiin

myöntää sellaisten nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamiseen, jotka pystyvät tarjoamaan edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa. Lain 12 §:n 4 momentin mukaan nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Asetuksen tarkoituksena on määrittellä laissa tarkoitettulle nopealle laajakaistayhteydelle vähimmäisnopeus, jolla laissa asetetut edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden vaatimukset voidaan täyttää.

Asetuksen tavoitteet ja vaikutukset

Laajakaistatukiohjelman jatkamisen yleisenä tavoitteena on tukea Euroopan unionin laajakaistatavoitteiden toteutumista Suomessa. Euroopan komission vuodelle 2025 asettamien tavoitteiden mukaisesti eurooppalaisilla kotitalouksilla niin kaupungeissa kuin maaseudullakin olisi oltava mahdollisuus käyttää yhteyksiä, joiden siirtonopeus on vähintään 100 Mbit/s ja joka voidaan kasvattaa yhteen gigabittiin sekunnissa. Tukiohjelman tavoitteena on saattaa laajakaistayhteyksien piiriin noin 10 000 uutta kotitaloutta.

Asetusluonnoksen tavoitteena on mahdollistaa mahdollisimman monen kunnan osallistuminen laajakaistatukiohjelmaan huomioimalla kunnan taloudellinen kantokyky sen maksuosuuden määrittämisessä. Tavoitteena on täsmentää maksuosuuden määrittämiseen liittyviä kriteereitä, jotta niillä pystyttäisiin huomioimaan kuntien väliset taloudelliset erot riittävästi.

Lisäksi asetuseruonnoksen tavoitteena on asettaa nopealle laajakaistayhteydelle sellaiset vähimmäislataus- ja vähimmäislähetysnopeudet, että tuettavat yhteydet vastaavat edellä mainittuja Euroopan unionin laajakaistatavoitteita. Tavoitteena on, että yhteydet olisivat toimintavarmoja ja tuottaisivat palveluita erittäin suurella tilaajakohtaisella nopeudella riippumatta palvelun samanaikaisten käyttäjien määrästä.

Asetuseruonnoksen keskeisimmät vaikutukset kohdistuisivat kuntatalouteen. Asetus koskisi kuntia, jotka ovat halukkaita tukemaan alueelleen rakennettavaa verkkoa ja kykeneviä osallistumaan taloudellisesti kunnan maksuosuuteen hankkeessa. Asetus ei siten toisi pakollisia menoja kunnille. Kuntien maksettavaksi tulisi yhteensä 0,7-5 miljoonaa euroa riippuen siitä, miten hankkeet jakautuvat eri maksuluokkien mukaisiin kuntiin.

Asetuksessa säädetävät laskentaperusteet ja painokertoimet sekä niiden perusteella laskettava kunnan maksuosuus voisivat kuitenkin vaikuttaa kunnan halukkuuteen tai kykyyn osallistua hankkeen kustannuksiin. Näin ollen asetuseruonnoksella voisi olla paikallisia vaikutuksia myös kotitalouksien asemaan ja tietoyhteiskunnan kehitykseen.

Asetuksessa säädetävät nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudet vaikuttavat jonkin verran siihen, kuinka suuria investointeja tukikelpoisten laajakaistayhteyksien toteuttaminen edellyttää. Tämä voi osaltaan vaikuttaa operaattorien kiinnostukseen toteuttaa tukiohjelman mukaisia verkkoja. Vaatimukset ovat kuitenkin teknologianeutraaleja, joten tuenhakijalla on mahdollisuus harkita, millä teknologialla yhteydet kannattaa toteuttaa.

2. Asetuksen yksityiskohtainen sisältö

1 § Kunnan maksuosuuden määräytyminen

Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin kaavasta, jonka mukaisesti kunnat pisteytettäisiin ja suhteutettaisiin toisiinsa laajakaistatukilain 8 §:n 2 momentin mukaisen maksuosuuden määrittämiseksi. Sen mukaan kriteereinä arviointia tehdessä käytetään kunnan taloudellista kantokykyä sekä väestömäärää ja taajama-astetta. Ehdotetun 1 momentin mukaan kaava olisi seuraava:

$$0,5 \cdot K_{\text{ryhm}} + 0,5 \cdot K_{\text{tal.}}$$

Kaavan kertoimilla tarkoitettaisiin:

- 1) K_{ryhm} olisi kunnan taajama-astetta ja väestön määrää kuvaava tilastollisen kuntaryhmittymisen mukainen kerroin. Maaseutumaisilla kunnilla kerroin olisi 1 000, taajaan asutun kunnan kerroin olisi 500 ja kaupunkimaisen kunnan kerroin olisi 0;
- 2) K_{tal} olisi kunnan taloudellista kantokykyä kuvaava kerroin, joka laskettaisiin kunnan taseeseen kertyneen asukaskohtaisen jäämän avulla seuraavan kaavan mukaisesti:

$$1000 - (A_{\text{kunta}} - A_{\text{pienin}}) / (A_{\text{suurin}} - A_{\text{pienin}}) \cdot 1000$$

Kaavan suureilla tarkoitettaisiin:

- 1) A_{kunta} olisi kunnan taseeseen kertynyt asukaskohtainen yli- tai alijäämä;
- 2) A_{pienin} olisi sellaisen kunnan taseeseen kertynyt asukaskohtainen yli- tai alijäämä, jossa jäämä on kaikista kunnista pienin. Jos kyseisen kunnan taseeseen olisi kertynyt alijäämää, sijoitettaisiin se kaavaan negatiivisena;
- 3) A_{suurin} olisi sellaisen kunnan taseeseen kertynyt asukaskohtainen yli- tai alijäämä, jossa jäämä olisi kaikista kunnista suurin. Jos kyseisen kunnan taseeseen olisi kertynyt alijäämää, sijoitettaisiin se kaavaan negatiivisena.

Ehdotettu kaava tarkoittaisi sitä, että kunnan väestömäärää ja taajama-astetta mittaavana kriteerinä käytettäisiin kunnan taajama-astetta ja väestön määrää kuvaava tilastollista kuntaryhmittymistä. Ryhmittymässä kunnat jaetaan kolmeen luokkaan maaseutumaisiksi, taajaan asutuiksi ja kaupunkimaisiksi kunniksi. Kunnan taloudellista kantokykyä mittaavana kriteerinä käytettäisiin puolestaan kerrointa, joka laskettaisiin kunnan taseeseen kertyneen asukaskohtaisen jäämän avulla.

Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin kuntien jakautumisesta eri maksuluokkien välille. Sen mukaan 40 eniten pisteitä saaneen kunnan maksuosuus olisi 8 prosenttia ja 60 seuraavaksi eniten pisteitä saanutta kuntaa olisivat 22 prosentin maksuluokassa. Muiden kuntien maksuosuus olisi 33 prosenttia. Kuntien määrät eri maksuluokissa vastaisivat aiemman tukiohjelman mukaista jakoa.

2 § Nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeus

Ehdotetussa 2 §:ssä säädettäisiin laajakaistatukilaissa tarkoitetun nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta.

Ehdotetun 1 momentin mukaan laajakaistayhteyden vähimmäisnopeus olisi 100 megabittiä sekunnissa saapuvassa liikenteessä (download) ja 30 megabittiä sekunnissa lähtevässä liikenteessä (upload). Tämän tulisi olla nopean laajakaistayhteyden normaali palvelutaso.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin tavanomaisia ruuhka-aikaolosuhteita koskeva poikkeus 1 momentin vähimmäisnopeuksiin. Momentin mukaan ruuhka-aikana laajakaistayhteyden toteutuvan vähimmäisnopeuden olisi oltava 70 prosenttia 1 momentin mukaisesta vähimmäisnopeudesta. Säännös on tarpeellinen erityisesti langattomille laajakaistayhteyksille, joiden nopeus vaihtelee esimerkiksi palvelun samanaikaisten käyttäjien määrästä riippuen. Tavanomaista ruuhka-aikaa koskevalla vähimmäisnopeudella varmistettaisiin se, että tuettavien laajakaistayhteyksien nopeuden sallittu vaihteluväli olisi selvästi tällä hetkellä markkinoilla tarjottavien langattomien laajakaistaliittymien vaihteluväliä pienempi, ja liittymät olisivat siten tasalaatuisempia myös silloin, kun käyttäjiä on samanaikaisesti paljon.

3 § Voimaantulo

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin sen voimaantulosta. Sen mukaan asetus tulisi voimaan x päivänä x kuuta 20 .

Asetuksen liite

Asetuksen liitteeseen sisällytettäisiin kuntalistaus maksuosuusluokittain. Kuntaluokitus olisi laskettu ehdotetun 1 §:n mukaisella kaavalla ja siinä sovellettaisiin ajankohittaisia kuntien talustilannetta sekä väestömäärää ja taajama-astetta koskevia tietoja. Jos kuntien olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia, olisi asetuksen liitettä mahdollista muuttaa laskemalla kuntien maksuosuusluokat uudestaan päivitettyillä tiedoilla 1 §:n mukaista kaavaa noudattaen.

Asian valmistelu

Luonnos asetukseksi oli liitteenä hallituksen esityksessä HE 221/2020 vp. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö pyysi asetusluonnoksesta lausuntoja xx.xx.-xx.xx. Asetusehdotus oli avoimesti lausuttavana lausuntopalvelu.fi-sivulla.

(täydennetään)

Esitys

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että valtioneuvosto antaa asetuksen kunnan maksuosuudesta laajakaistatukihankkeessa.